

ESETLEGES A ROMÁNIAI TANINTÉZETEK TÖBBNYELVŰSÉGE – A GYEREK PSZICHOLÓGIAI FEJLŐDÉSÉRE IS KIHAT AZ ISKOLAI NYELVHASZNÁLÁS

Az igazgatón múlik a magyar felirat?

Esetlegesen, tűzoltásszerűen zajlik a romániai iskolák többnyelvű feliratozása – derül ki egy kutatásból. Míg az önálló magyar tanintézetek szinte mind alkalmazkodik, a vegyes tannyelvűekben az iskola vezetőségén múlik a magyar nyelvű felirat feltüntetése.

» PAP MELINDA

Először az iskola vezetőségén múlik, hogy vannak-e vagy sem kétnyelvű feliratok a romániai iskolákban, nincs erre tudatos stratégia, esetlegesen történik – jellemezte Erdei Ildikó, a temesvári Bartók Béla Elméleti Líceum igazgatója a romániai iskolák kétnyelvűségének jelenlegi állását. A pedagógus a Kolozsvári Magyar Napok keretében szombaton tartott Mi van kiírva magyarul az iskolákban? című beszélgetésen tért ki a hazai gyakorlatra. A rendezvényen Toró Tibor politológus, egyetemi tanár, a Bálványos Intézet kutatási igazgatója ismertette az erről szóló kutatásukat.

A Hivatalos nyelvhasználat és nyelvi tájkép a romániai magyar iskolákban című kérdőív kutatás adatfelvétele az Erdélyt és a Nemzeti Kutatási Intézettel közösen készült, valamennyi olyan romániai oktatási helyszínt megkerestek, ahol magyar nyelvű oktatás működik. Három iskola kivételével vala-

Toró Tibor politológus és Erdei Ildikó, a temesvári Bartók Béla Elméleti Líceum igazgatója

mennyi válaszolt a megkeresésre, a 922 helyszínről érkezett adatokat összesítették. Így alakult ki a nyelvi tájkép, melynek elkészítése azért fontos, mert árulkodik a nyelvi jogok érvényesüléséről, másrészt az iskolai nyelvhasználat a gyerek pszichikai fejlődésére is kihat – mondta Toró Tibor.

A kutatást jogvédő szervezetek is segítették: a Civil Elkötelezettség Mozgalom (Cemo) és az AGFI – Jogvédő Csoport az Identitás Szabadságáért; utóbbi részéről Ilyés Zsolt

ügyvéd ismertette a jelenlegi romániai törvényi keretet. Rámutatott, ha egy településen a nemzeti kisebbség számaránya nem éri el a 20 százalékot, attól még a helyi tanács határozattal dönthet a többnyelvű táblák kihelyezéséről, a szerzett jog ugyanis csak a következő népszámlálásig marad meg.

Toró Tibor elmondta, három kategóriába osztották az iskolákat: önálló magyar iskolákra, vegyes iskolákra, illetve a jogi szempontból más tanintézetnek alárendelt oktatási

» A nyelvi tájkép elkészítése azért fontos, mert árulkodik a nyelvi jogok érvényesüléséről, másrészt az iskolai nyelvhasználat a gyerek pszichikai fejlődésére is kihat.

helyszínekre. A romániai tanintézetek több mint fele, előbbieket közé tartozik, ezek zöme Székelyföldön található és csupán hét van a szörványban, míg Közép-Erdélyben és a Partiumban a vegyes és alárendelt tanintézmények vannak túlsúlyban. A kutatásból kiderül: a magyar iskolákban szinte száz százalékban megtalálhatók a magyar feliratok a nyelvi küszöbötől függetlenül. A vegyes iskoláknak azonban alig több mint 15 százaléka teszi ki a magyar feliratot, ha a kisebbség számaránya 20 százalék alatt van.

Erdei Ildikó szerint esetleges helyzetek is adódnak, arra is akadt példa, hogy egy vegyes iskolában a magyarországi testvériskola küldöttségének a látogatása szolgálta az apropót a magyar feliratok kihelyezésére. Az igazgató szerint az iskolák vezetősége számos adminisztratív feladattal küzd, így a többnyelvű feliratozás tűzoltásszerűen zajlik, sem pénzügy, sem személyzet nincs rá. Emlékeztetett: a temesvári magyar iskola önálló sodásakor a névválasztás is erős üzenet volt, és ezt a szellemiséget a feliratozásban is tükrözni akarták. Kállay-Miklós Tünde, a kolozsvári Sigimund Toduță Zenei Főgimnázium aligazgatója elmondta, bár a vegyes iskolában különösen figyelnek a magyar nyelvű kommunikációra, a belső feliratok nem mind kétnyelvűek, csak a magyar osztályok ajtaján szerepelnek magyar nyelvű feliratok.

VAKARÉSZLORÁND/KOLOZSVÁRI MAGYAR NAPOK

Bemutakozott Szében is Kolozsváron

Nagyszében is bemutatkozott a Kolozsvári Magyar Napokon a hét végén: Dumitru Budrala Sibiu 825 című filmjét tekinthette meg a közönség, valamint bemutatták Kovács Géza Erdélyi városok című könyvsorozatának, Nagyszébennel foglalkozó kötetét. A film forgatókönyvét Kató Csilla írta.

Bőséges alapanyagból dolgozik az alkotás, hiszen, mint ahogy a címe is elárulja, Nagyszében idén 825 éves. A film nagy erőssége, hogy nem számadatokat közöl, hanem érdekfeszítő tartalmat, Nagyszében borongós századait mutatja be, valamint azt, hogy nehéz idők után miként állt újra talpra a város: például a pestisjárvány pusztítása után hogyan emelkedett újra Kelet-Közép-Európa egyik legfontosabb kereskedelmi, kulturális és vallási központjává. Kovács Géza könyve minden információt tartalmaz, amire a városba látogatóknak szüksége lehet, és ez nem csupán a történelmi tényekre, helyszínekre, térképekre értendő, mivel a kötet szálláshelyajánlatokat, étkezési lehetőségeket is felsorakoztat, így tökéletes útitárs lehet a Nagyszébenbe látogató számára. A filmvetítés végén megvásárolható volt a kötet, szép számban el is kelt. (Kronika)

Megmentik az enyészettől Szeszák Ferenc alkotásait

» KISS JUDIT

Egy méltatlanul elfeledett szobrászművész, Kolozsvári Szeszák Ferenc (1881–1919) életművének jelentőségére hívta fel szombaton a figyelmet a Házsongárd Alapítvány a Kolozsvári Magyar Napokon. Bár Szeszák Ferenc néhány alkotása széles körben ismert – ilyen az egykori kolozsvári magyar (ma román) színház főhomlokzatán látható, mitológiai alakokat ábrázoló antik kompozíció, vagy a nagyszalontai Csonkatorony falzatában látható Arany János-szobor – számos, általa alkotott szecessziós síremléket a Házsongárd Alapítványnak kellett megmentenie az enyészettől. Ezeket a síremlékeket, valamint Szeszák Ferenc életpályáját és életművét ismertették az Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) székházában, majd Gergelyné Tőkés Erzsébet, az alapítvány elnöke be is mutatta a letisztított, restaurált síremlékeket a közönségnek a Házsongárdban. Mihály Melinda művészettörténész elmondta, Szeszák Kolozsváron, Budapesten és Párizsban végezte tanulmányait, Stróbl Alajosnak, a századforduló magyar szobrászata vezető egyéniségének a tanítványa volt. Pesten és Kolozsváron dolgozott, a kincses városbeli történelmi múzeumnak és az EME régiségtárának restauráto-

raként is tevékenykedett. Az egykori magyar színház impozáns épületére készített 1904–1906-ban antik kompozíció kívül Wesselényi Miklós és Jósika Miklós szobrát is megalkotta – utóbbiakat 1919-ben ledöntötték. Bár Janovics Jenő színházigazgató a sétatéri színpadra vitette az alkotásokat, a szobrok tönkrementek. Szeszák síremlékszobrászati munkái a szecesszió kötetlenebb stílusában készültek, alkotásaira a szecessziós formakezelés a jellemző. Gergelyné Tőkés Erzsébet elmondta, a Házsongárd Alapítvány 15 éve kezdte el a temetőben található Szeszák-alkotások restaurálását, hetet sikerült is megmenteniük: többek közt sepsiszentkirályi Kiss Sándor, Farkas Ödön zenészerző, E. Kovács Gyula színész és felesége, Tóth Pataki Róza színésznő, Kovács Ilus tanítónő, Jéger Andor orvos síremlékét, valamint a Dietrich Gyula orvostanhallgatónak, Kolozsvár első áramtűtő halottjának állított, angyalt ábrázoló emlékjelet. Szintén Szeszák Ferenc alkotása a Pistának nevezett, az első világháborúban elesett katonának emlékére emelt szobor, amely ma is látható a Házsongárdi temetőben. A síremlékek felújítását Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma, valamint a Bethlen Gábor Alap tette lehetővé.

Dietrich Gyula orvostanhallgató angyalt ábrázoló síremléke

HÁZSONGÁRD ALAPÍTVÁNY